

UNDER DANNEBROG

ORGAN FOR
SØVÆRN OG SØFART

2

60. ÅRGANG
APRIL 1978 NR.

MARINEFORENINGEN

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i søværnet.

Hovedbestyrelse:

Formand: Kommandørkaptajn K. Hertz, København.

Næstformand: Underdirektør Svend Worm-Petersen, København.

Landssekretær: Assistent Kurt Flatau, København.

Hovedkasserer: Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen, København.

Distriktschef Torben Jensen, Glostrup, Distr. I.

Cykelsmed F. Andreasen, Hillerød, Distr. II.
Premierløjtnant E. Thaarup, Slagelse, Distr. III.

Elmontør Bent Hollænder, Haslev, Distr. IV.
Kaptajn C. Thomsen, Rønne, Distr. V.
Forretningsfører E. Semberg, Nakskov, Distr. VI.

Ingeniør E. D. Fyelling, Odense, Distr. VII.
Fabrikant M. Burcharth, Kolding, Distr. VIII.

Direktør Knud Schrøder, Esbjerg, Distr. IX.

Direktionssekretær Jørgen Mortensen, Grenå, Distr. X.

Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig, Distr. XI.
Forvalter Georg Petersen, Frederikshavn, Distr. XII.

Bagermester A. Echvald, Godthåb, Distr. XIII.

Hovedkontor:

Marineforeningen, Bredgade 29,
1260 København K.
Ekspeditionstid daglig kl. 10—13. Lørdag lukket.

Telefon (01) 15 28 86.

Postkonto nr. 1608.

Under Dannebrog:

Medlemsblad for Marineforeningen.

Redaktion: Marineforeningen, Bredgade 29,
1260 Kbh. K. (J. Bilde Jensen og Kaj Lund (ansvarshavende)).

Trykning: Holbæk Amts Bogtrykkeri.

Forsiden:

»Søværn og Søfart«. Foto: Kaj Lund.

SAMVIRKE

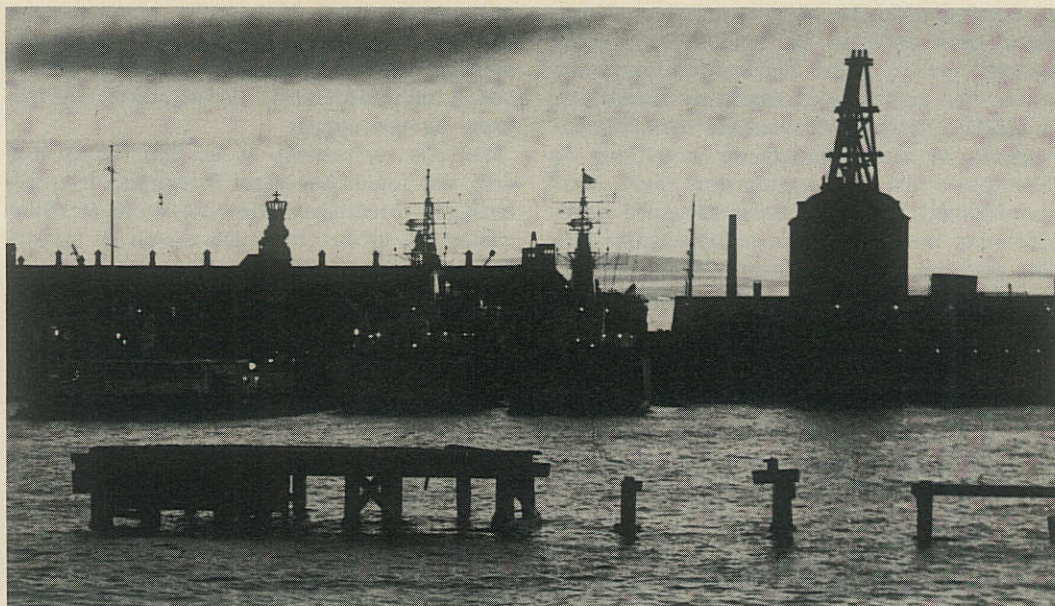
Ønsket for fremtiden

Det er blevet så moderne at tale om en generationskløft mellem ældre og yngre. Så vist som livet er en udvikling og menneskets sind og synspunkter igennem årene præges og ændres af oplevelser, skiftende tiders indtryk og påvirkninger, så sandt har der været og vil der altid være mulighed for en divergens imellem forskellige aldersklassers vurdering af forhold og tilskikkelser, stillingtagen til bevarelse af traditioner og skikke, krav om fornyelse, »modernisering«.

En forenings liv er skabt af dens medlemmer og vil derfor gennem årene være underkastet de svingninger, der kan fremkomme ved en ændret balance mellem de i foreningen repræsenterede aldersklasser. I vor 60-årige forening med dens 84 afdelinger og over 8000 medlemmer kan det ikke forventes, at der i alle afdelinger til enhver tid findes den samme aldersbalance i de enkelte afdelinger, ligesom der i foreningen som helhed heller ikke har eksisteret den samme aldersbalance igennem de 60 år. Ser vi tilbage over foreningens historie, vil vi da også opdage, at tidens rørelser har givet sig udslag på forskellig måde i de enkelte afdelingers interne livsudfoldelse og levekraft. Der er intet besynderligt i, at den ene afdeling værdsætter én form for dyrkelse af foreningslivet, den anden afdeling en anden form. Der må være plads til, at vi »følger med tiden« og erkender den almene udviklings indflydelse på vort interne foreningsliv.

Og dog — — —

Trods alt, så er der noget, der tværs igennem aldersforskelle, tværs igennem skiftende tiders idealer, binder trådene sammen, en særlig grundtone som tværs igennem de forskellige medlemmers levevilkår og livssyn, tværs igennem forskellig værdsættelse af indholdet i mødearrangementer og sammenkomster kalder på noget, som er fælles, noget der gør, at vi ikke ynder benævnelsen medlem af Marineforeningen, men hæger om benævnelsen kammerater i Marineforeningen. Dette udsprunget af det fællesskab, der er skabt ved at have tilbragt værnepligtstiden eller have haft en livsgerning i orlogsflåden, det, at have

*Morgenstemning fra Holmen, hvor Søværnets fortid og nutid trives i gensidig forståelse.
Foto: Kaj Lund.*

levet under ensartede vilkår, have gennemgået de samme kvaler for omstilling fra civil liv til sømilitære omgangsformer, oplevet samme kaserneforhold, samme skibsforhold, samme traditioner, samme skikke. Indenfor mange år-gange har vi trådt på de samme dæk, hængt vore køjer på de samme kroge, haft de samme jobs og klartskibsposter, haft de samme befalingsmænd, hørt de samme historier om dem og om andre. Selv har vi haft oplevelser under orlogstjenesten, der, når de berettes, til forveksling ligner dem, der berettes af gaster, der aldersmæssigt kan være en far eller en søn i forhold til os.

Dette fællesskab er det bærende i vor forening, det der trods tidsforskydning i tjenesteperiode eller variation i tjenestested dog er bibragt os i de samme omgivelser og i den samme atmosfære — orlogsflådens ånd og traditioner. Og med det fællesskab følger også baggrunden for over aldersforskel at kunne udveksle erfaringer, erindringer, minder. Og dermed er vi inde i den ene del af foreningens formål: at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem nuværende og tidligere gaster under orlogsflådens splitflag. Som en anden del følger naturligt, at med det indblik vi igennem orlogstjenesten har fået for vor nations samhörighed med fri færden til søs og udnyttelse af søens muligheder,

går vi fuldhjertet ind for at søge at vække den mere landbetonede befolknings interesse for og støtte til søværn, søfart og fiskeri.

Foreningens dobbelte formål — vedligeholdelsen af kammeratskabet og minderne fra orlogstiden og et virke på national basis — har stået uændret fra foreningens start. Nu er det os, kammerater, der skal virke for formålets opfyldelse og lægge grunden til, at kommende generationer kan følge linien op. Og i det virke må der ikke være noget skisma mellem foreningens aldersklasser.

Enhver der har haft en gerning til søs vil have erfaret, at for at kunne udføre jobbet ombord tilfredsstillende og bringe skibet sikkert i havn kræves kammeratskab, fællesskab, som affødes af samarbejde, omgængelighed og ikke mindst tolerance overfor enkeltindviders særheder. Noget lignende gør sig gældende i et foreningsliv og navnlig i en forening som vor, der omfatter kammerater af vidt forskelligt miljø og alder. Skal foreningslivet trives, må disse forhold tages i betragtning. Vi må føle os som en skibsbesætning, hvor hver enkelt uden hensyn til egne fordele eller bekvemmeligheder tager en hånd med og ordner alting på gemytlig og kammeratlig måde. Vi skal alle hale i takt.

Lad det da på 60-årsdagen være ønsket for fremtiden, at vi ved fordragelighed og samvir-

ke kan vise offervilje til at opretholde marineforeningens struktur og idealer, kan holde sammen om at bevare Marineforeningens anseelse med hævvelse af maritime traditioner og skikke. Lad det i afdelingerne være magtpåliggende, at alle aldersklasser samvirker og føler glæde ved sammenkomster. Styrk kammeratskabet! Dyrk kammeratskab med naboafdelinger hvor muligt, ja endog udenfor landets grænser med foreninger, der har formål parallelt med vort, det udvider horisonten og

giver ekstra dybde i udveksling af minder om livet til orlogs. Sæt ind på at drage nye kammerater ind i vor forening, jo flere vi er, des bedre mulighed har vi for at støtte vort søværn og vor søfart.

Med ære og respekt og en dyb tak til alle dem, der før os har båret foreningen frem til, hvad vi i foreningens tresindstyvende år nyder glæden af, er det vor pligt at yde en indsats for dens videre beståen og virke.

Kai Hertz

Ungdommen og den 60-årige

Ved enhver »rund fødselsdag« er det skik at kaste et blik på fortiden, stoppe op og se sig omkring i nutiden, samt filosofere over fremtiden. Jeg vil først og fremmest beskæftige mig med nutiden og tillade mig også at fremkomme med nogle kritiske bemærkninger.

De sidste 10 år siden 50-års jubilæet er ikke gået sporphøst hen over vor forening. Medlems-tallet har været dalende, men det er dog et lyspunkt, at denne nedadgående tendens er holdt på et relativt beskedent plan. Vore traditioner holdes stadig i hævd de fleste steder, men til tider synes det, som om disse nu mere er blevet noget, der skal overstås, end noget der virkelig føles for. Desværre er gennemsnitsalderen i mange afdelinger alt for høj, hvilket dog på ingen måde skyldes, at der er for mange »gubber«, men kendsgerningen er, at de unge har svært ved at finde vej til foreningen. Der har da også været en udvikling igang i mange afdelinger for at gøre arrangementerne mere tillokkende, og mange steder har dette givet bonus.

Marineforeningen og samfundet

Enhver forening er et led i det samfund den virker i, men vi må se i øjnene, at især soldaterforeninger i dag har trange kår. Det er ikke »in« at nære interesse for vort forsvar. Endvidere gives der så mange andre tilbud om fritidsbeskæftigelse. Takket være fjernsynet behøver man ikke engang at lette sig fra lænestolen. Alt bliver serveret.

Det er derfor afdelingernes opgave at kunne tilbyde noget der er anderledes, og det bed-

ste tilbud er det gode kammeratskab i et hyggeligt miljø. Her har skyttelavene deres store mission. Her aktiveres man i fællesskab, og kammeratskabet i skyttelavene og mellem lavene indbyrdes er vældig godt kørende. De årlige landsskyttestævner samt de løbende korrespondanceskydninger er led heri.

Marineforeningen og samarbejdet udadtil

Et middel til at skabe bedre muligheder for Marineforeningen har da også været de vellykkede forsøg på samarbejde med beslægtede foreninger. Mange afdelinger har erkendt, at jo flere deltagere i et arrangement, jo større succes, også økonomisk. Vi kan rundt om i landet finde mange foreninger med samme målsætning som Marineforeningen, så hvorfor ikke trække på samme hammel, både med hensyn til sammenkomster og løsning af forskellige opgaver? Lad os i denne forbindelse ikke glemme foreningens målsætning, nemlig at udbrede og forstærke befolkningens interesse for søværnet og søfarten.

Helt i top har samarbejdet været med hjemmевærnsflotillerne, et samarbejde som begge parter har draget fordel af. Ud fra de- visen: »Kom I til os, så kommer vi til jer!« er der kommet skud i afdelingerne, og for ny, lig fandt den første adoption af en flotille sted, idet Københavns afdelingen den 31. marts adopterede flotille 364 — Københavns Red. Jeg tvivler ikke på, at flere vil følge efter, og måtte det være et eksempel til efterfølgelse for afdelingerne.

Marineforeningen og Søværnet

Vor vigtigste berøringsflade er og bliver Søværnet, og det er med glæde at man konstaterer, at dette forhold er i orden, og der er i Søværnet en udbredt interesse for Marineforeningens virke. Desværre kan vi under de nuværende omstændigheder ikke påregne mere »håndgribelige« beviser på denne interesse, hvor gerne end Søværnet ville. Men alligevel prøver man at tilgodese Marineforeningens ønsker, hvad enten det drejer sig om besøg af adoptionsskib, foredrag og lignende, og vi håber for begge parter, at forholdene bliver så-

Sådan begyndte det

Baggrunden for Marineforeningens stiftelse året før den første verdenskrigs udbrud synes at have været den heldige synkronisering af mange forskellige kræfter. I mange af de omkringliggende lande var blevet stiftet organisationer til fremme af interessen for de pågældende landes søforsvar. Hovedopgaven for disse foreninger var i første række støtte til og propaganda for flådebygning, men det synes dog, som om det ikke netop var de militante kræfter, som i Danmark var de mest fremtrædende.

Daværende premierløjtnant Paul Ipsen, der blev formand for Marineforeningen i 1940, havde i 1909 i »Tidsskrift for Søvesen« fremsat tanker om flådeforeninger i en form, der specielt skulle egne sig for danske forhold. Daværende premierløjtnant Herman Ewald syslede med de synspunkter, som Ipsen havde fremsat, og kom ind på tanken om at forene en flådeforenings opgaver med en kammeratskabsforenings formål.

Ewald søgte samarbejde med ligesindede, og herunder kom det frem, at andre havde arbejdet med sideløbende planer i kortere eller længere tid.

Der var for eksempel fra efterårsindkaldelsen i 1888 en gruppe gamle skibskammerater, som blandt andet havde været på togt med fregatten »Jylland«, og som blev ved med at arrangere hyggelige sammenkomster år efter år.

Også forårsholdet fra 1888 kom ind i billedet. På 25 års dagen for deres indkaldelse den 14. april 1913 mødtes 75 af de gamle gaster

ledes, at det nære samarbejde kan udbygges og forstærkes.

De unges fødselsdagsønske:

— Gør Marineforeningen større, ikke blot i medlemstal, men også i befolkningens om-dømme.

— Få flere unge ind i rækkerne. Drag dem ind i kammeratskabet og ind i bestyrelsesarbejdet, således at de virkelig føler sig hjemme, så foreningens livskraft kan bevares.

Kurt Flatau, årgang 1961.

på Holmen for at mindes den forårsdag, da de meldte sig på gamle »Dannebrog«. Ved denne lejlighed henvendte Frederik Christensen sig til kommandør J. Nyholm med anmodning om bistand til at danne en sammenslutning af gamle marinere. Nu kom der realiteter ind i billedet (se under ROSKILDE side 22).

Kommandør Nyholm fulgte initiativet op ved at samle de forskellige interesserede parter. Der blev udarbejdet forslag til love for en landsforening og indkaldt til et stiftende møde på Hotel Phoenix den 30. april 1913.

For fuldstændighedens skyld skal det nævnes, at man på dette tidspunkt allerede så småt var igang i provinsen. Første september 1910 blev der i Århus dannet en sammenslutning af gamle orlogsgaster under navnet »Selskabet De danske Marinere (senere »Aarhus Amts Marineforening«) med 76 medlemmer i starten og med skorstensfejermester Bredahl som formand.

Tilsvarende stiftedes den 24. september 1912 foreningen »De danske Marinere for Vejle og Omegn« med 13 medlemmer i starten og med bagermester P. A. Andersen som formand. Men det nye var en landsomfattende forening.

Den 30. april 1913 — mødet på Hotel Phoenix — betragtes som Marineforeningens stiftelsesdag. Foreningens konstituerende generalforsamling fandt sted 21. juni 1913. Her vedtog man de forelagte love, og der blev valgt en bestyrelse på 15 mand med kommandør C. F. Maegaard som formand. I bestyrelsen indgik initiativtagerne, herunder H. Ewald, Frederik Christensen og J. Nyholm.

Foreningens første kontor blev etableret i

Chr. d. IX's Gade 5 med justitsråd, kaptajn Froda som leder, og overretssagfører Poul Kjær blev sekretær for landsforeningen.

Ved udarbejdelse af foreningens love havde man haft den målsætning, at foreningen skulle have et bredt og neutralt sigte, og at al politisering skulle være bandlyst, og gennem de 60 år er der ikke sket nogen principiel ændring i foreningens formålsparagraf, der lyder:

»Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenestgørende i søværnet«. Dertil bestemmes, at:

Foreningens virksomhed omfatter afholdelse af foredrag om søværnet og søfarten, afholdelse af sammenkomster, herunder jubilæer, udgivelse af et medlemsblad samt lejlighedsvis udgivelse af skrifter om maritime emner, indsamling af billeder, bøger og lignende materiale af historisk interesse, uddeling af præmier til personer af orlogs- eller handelsflåden for gode ydelser eller fortjenstfulde handlinger, filantropisk virksomhed til fordel for mænd, der har været knyttet til søen, eller disses efterladte samt oprettelse af en grundfond til fremme af foreningens formål.

Til det agitatoriske arbejde fik man fra starten god støtte af et antal officerer og underofficerer, der indmeldte sig i foreningen og beredvilligt stillede sig til rådighed ved rejser med oplysende foredrag om maritime emner. Ligeledes blev af et antal bestyrelsesmedlemmer gjort en stor indsats gennem rejser i provinsen med det formål at få oprettet lokale afdelinger.

I foreningens andet leveår var medlemstallet nået op til 3.000, og på den tid modtog admiral, Hans Kongelige Højhed Prins Valdemar valget til Marineforeningens æresformand.

I foråret 1914 trådte foreningen også for første gang frem for offentligheden i anledning af 50 året for kampen ved Helgoland 9. maj 1864. Festlighederne blev arrangeret i samarbejde med Søofficersforeningen og Underofficersforeningen »Ørnen«.

Det blev en tradition, at Marineforeningen bidrog til understregning af maritime mærkedage, og efterhånden tog man sig også af andre opgaver. Under den 2. verdenskrig iværk-

satte man en indsamling af blade, bøger og tidsskrifter, som fordeltes i søværnets og handelsflådens skibe, man begyndte allerede i 1914 udsendelsen af medlemsbladet »Under Dannebrog« med kaptajn H. Ewald som den første redaktør, og man udgav en sangbog med sømandssange, der blev så vellykket, at Marineministeriet lod anskaffe 1400 eksemplarer til flådens skibe.

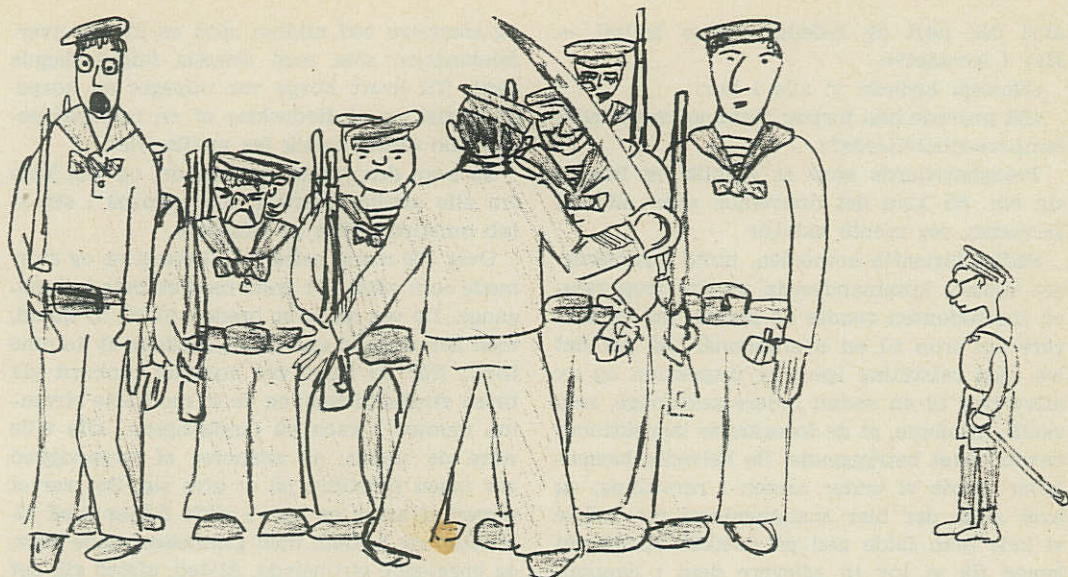
Arrangement af jubilarfesterne hører også til de opgaver, som Marineforeningen påtog sig fra de første år. Deltagelse i disse festlige sammenkomster er ikke forbeholdt medlemmer af foreningen alene.

Marineforeningen betragter det også som en betydningsfuld opgave at forsøge tilværelsen for flådens mænd af alle grader, når skibene i eskadre eller enkeltvis anløber en dansk havn. Man bistår byens øvrighed eller står selv for arrangementet ved festlige sammenkomster og forskellig underholdning, der kan bidrage til god forståelse mellem byens borgere og søværnet.

Til afdelingernes aktivitet hører oprettelsen af skyttelav. Det første blev stiftet i 1916 af Københavns afdeling, hvis formand var overretssagfører E. Schoustrup. Oprindeligt var skyttelavene tænkt som en fortsættelse af det kammeratlige samvær ud over vinterens sammenkomster, der som regel sluttede i marts. Men de fleste steder bliver skydningerne fortsat med iver også om sommeren.

Etableringen af marinestuer er en af de opgaver, man først kom ind på noget senere. Møder og sammenkomster blev oprindeligt afholdt i dertil egnede lokaler i byens hoteller, og om sommeren i forbindelse med udflugter til lands eller til vands. Den første egentlige marinestue oprettedes 1927 i Randers, hvor daværende formand Charles Mortensen fandt på at kombinere behovet for et permanent lokale med sømændenes almindeligt kendte mani for at samle på og udstyre deres omgivelser med effekter, der har relation til »skib«.

Eksemplet fra Randers dannede hurtigt skole. De fleste steder deltog medlemmerne selv i udsmykning og indretning af lokalerne, der ofte blev indrettet som en chefkahyt, som hurtigt kunne ændres til et mandskabsrum med bakker. Lokalerne blev udstyret med billeder, våben og skibsinventar, og i dag står de danske marinestuer som en perlekæde af små søfartsmuseer, hvoraf mange gemmer klenodier af høj karat.

Underofficer med dragen sabel foran en front af gaster i exercérpåklædning. Blyantstegning fra 1920 af underkanonér »fløsa« Henning Clausen, kaserneskipet »Fyen« (Orlogsmuseet).

BAKSMØNSTRING OVERALT!

Udtog af en værnepligtigs dagbog IV

ved M. Rise

I anledning af Marineforeningens runde fødselsdag har »Under Dannebrog« (organ for søværn og søfart) prøvet at tilpasse længden af dagbogsudtogene, så læserne netop i dette nummer kan få et indtryk af, hvordan en professionel sømand fra handelsflåden opfattede den første rigtige arbejdsdag som værnepligtig i marinen, dengang vor forening var ung.

Sidste gang oplevede vi udpurringen og sluttede, da det nye hold blev kostet op på dækket med de snørede hængekøjer. Klokken var 10 minutter over seks om morgenen, da fløjten peb, og bådsmanden tordnede: »Baksmønstring overalt!«

Som vilde dyr stormede vi ned under dækket igen til vore respektive bakker. Sammen med syv andre stillede jeg op ved bakke nr. 73. Bakke er på marinesproget det bord, man spiser ved. Det vil sige i marinen spiser man ikke, man »skaffer«.

Et flødeskæg var dukket op. Det var en sølle korpsartillerist, der snusede som en anden detektiv. Min nabo med det sure fjæs

stod strunk som en pind, og uden at fortrække en mine serverede han en morsomhed: Hør De der, får vi kaffen serveret i kongeligt porcelæn?

Den kongelige korpsartillerist (af laveste grad) værdigede ikke spørgeren et svar, men nøjedes med at sende ham et gennemborende blik. Så lød det med myndig fistelstemme: »Sjette trop ret!«

En ny mastodont kom til syne. Han havde to gule vinkler på ærmet og mønstrede os kritisk. Så begyndte han at råbe vore numre op: »syvoghalvfems - treoghalvfjerds?« Min side-mand med det sure fjæs svarede af sine lungers fulde kraft: »Her!«

Nu først lagde jeg rigtigt mærke til side-manden, hvis frejdige fjæs var prydet af en rødblisset tud, der tilmed var tværet ud, som havde den fået hundreder af begmænd. Det var et åsyn, som uden ord sagde: »Kom bare an min ven!«, og næsen var bevis på, at en hel del havde taget ham på ordet.

Mastodonten var ikke tilfreds med svaret og brølede: »Når jeg råber et nummer op, så

skal der højt og tydeligt svares halløj! — Har I forstået?»

»Halløj« brølede vi alle i kor.

»Så prøvede han forfra: Nummer syvoghalvfems-treoghalvfjerds?»

Treoghalvfjerds stod et øjeblik og tænkte sig om. Så kom det drøvende: »Her, åh nej forresten, jeg mente halløj!»

Sådan fortsatte komedien, indtil flødeskægget endelig kommanderede »Sjette trop rør«, og mastodonten vendte os ryggen for at aflevere sin trop til en overkanonér. Så gik det løs med retstilling igen, ny inspektion og ny aflevering til en endnu højere personage, som skulle inspicere, at de foregående inspektioner havde været betryggende. De helvedes hængekøjer havde vi under armen i rørstilling, og hver gang der blev kommanderet ret, måtte vi lade dem falde ned på dækket. Langt om længe fik vi lov til aflevere dem i depotet. Vort sovegemak skulle jo om dagen benyttes til spisning og andre formål.

Aldrig så snart var vi kommet ned ad trappeperne, før bådsmandspiben igen lod sine triller lyde, og efter hvert pift rungede brølabens stemme: »Kongens kvarter vasker sig, Dronningens kvarter drikker te!« Afsted, afsted, ned på kajen, ind i skuret, hvor vaskekummerne stod i lange rækker, afklædning til bæltstedet og et forfriskende morgenbad i iskoldt vand. Så klunset på igen og tilbage til vor bakke, hvor kokken og hans hjælpere lagde ud fra deres bur. Teen var noget værre pjask, som kun blev formildet af det tilhørende fedtebrød med salt.

Klokken var allerede syv, og hvad havde vi ikke gennemgået allerede: Ret og rørstillinger i det uendelige og masser af pift og kommandoråb. Endda skulle dagen nu først til at begynde.

Bådsmandspiben skingrede igen, og skæg-aben dukkede op: »Alle mand til baksmonstring!« I et kolossalt virvar søgte alle til deres respektive bakker, og så dukkede flødeskægget op igen med sit ret og rør, hvorefter vi måtte gennem rituallet med inspektion, aflevering til næste overordnede, ny inspektion osv.

Divisionerne fik ordre til at stille op nede på kajen. Vi halsede og humpede afsted med værkende bagparti og gjorde vort bedste for at blive opmarcheret i snorlige geledder med bistand af et stort opbud af flødeskæg og artillerister. Der hørte to mand til hvert korps,

og nærmere ved midten stod en klynge overfandangoer, som med skepsis fulgte slagets gang. Til hvert korps var udpeget en korpsartillerist og et flødeskæg af en underkorporal. Alle ordrer udgik fra artilleristen.

Så kom den første kommando, og den kom fra alle artilleristerne i kor: »Korps i strakt løb ombord i skib og tilbage!»

Over 300 mand satte sig i bevægelse og stormede som vilde dyr frem mod skibets to landgange. De var akkurat brede nok til to mand, men her masede alle på og ønskede at komme først. Når de først var kommet ombord gik turen straks tilbage, og de to modsatte strømme mødtes i kaos på landgangene. Alle ville være de første, og ansporet af ærgerrighed var ingen indstillet på at give sig. Det var et virvar af arme og ben i vilde fakter med albuestød og puffen, med grimasser, vilde eder, og gurglende strubelyde. Afsted, afsted gik det så sveden haglede, og så stivheden forsvandt i de ømme baller.

Hvem kom først? — Jeg ved det ikke, men det var også fuldstændig lige meget. Aldrig så snart var flokken samlet på kajen igen, før den blev sendt afsted i samme ærinde under det påskud, at det ikke gik hurtigt nok første gang. Om igen og om igen, og hver gang gik det endnu livligere. Nede på kajen stod de høje herrer og morede sig kosteligt over de mange groteske situationer, som opstod.

Jeg har en lumsk anelse om, at de med vilje søgte at spille på vore lavere instinkter ved at sætte os op mod hverandre, så de lettere kunne dominere os.

Da denne farce var overstået, kom turen til en mere aktual disciplin. Nu drejede det sig om anstandsøvelser under ledelse af overartillerist Hansen bistået af et flødeskæg. Overartilleristen var hele tiden foran os, medens flødeskægget holdt sig diskret agterude, så han kunne holde øje med vore bagpartier. På den måde havde de to herrer overblik over situationen og kunne straks gribe ind, hvis nogen opførte sig uregelmeteret.

Anstand er noget med at hilse på militær vis. Man tager jo ikke huen af, når man hilser. Man fører hånden op i honnørstilling nøjagtigt ved overkanten af øret. Legemet er stift som en pind, hælene klasket sammen, tæerne ført udad, så fødderne danner en ret vinkel og den anden arm strækkes ned langs kroppens side med samlede fingre. Det syntes at være nemmere sagt end udført, og både Han-

sen og flødeskægget havde nok at gøre med at rette på tommeltotter og skubbe alle mulige andre legemsdele ind på deres rette plads.

I forbindelse med den reglementerede hilseform blev vi undervist i at benytte den i en række forskellige situationer. En af dem husker jeg endnu, fordi den forekom temmelig ofte. Når man skulle på lokum, rettede man sig op, slog hælene sammen, førte hånden op til honnør og udtalte klart og tydeligt: »Må jeg forespørge løjtnanten om tilladelse til at aftræde på naturens vegne?«

Skulle man en dag være på orlov inde i byen og tilfældigvis havde forvildet sig op gennem Strøget, og der så pludselig dukkede en overordnet op forude, så gjaldt det om i en fart at gøre sig beredt, træde ud til yderste fortovskant, vende sig med front mod husets væg, indtage retstilling, gøre honnør i det øjeblik, monstrumet var tre skridt borte og blive stående, indtil han var passeret tre skridt forbi. Skulle det dreje sig om en admiral, ja, så måtte man naturligvis helt ud i rendestenen.

Der var meget at lære, og alt blev hamret ind med syvtommersøm, om og om igen, ret og rør, honnør for overordnede, honnør for flaget, honnør for fanden og hans pumpestok. Hansen svovlede, og flødeskægget rettede tommelfingre. Det var en lille forsmag på livet i søværnet og en opkvikker så kras som nogen morgenbitter. Klokken var blevet 8.30. Hurra, det var frokosttid. Tropperne samledes igen i divisioner med parade, ret- og rørstillinger, inspektioner fra korpstartillerist til overartillerist, videre til løjtnanten og videre igen til dennes overmand. Endelig hed det: »Division rør! Division frokost!«

Så gik det i stormløb op ad landgangene hen over dækket og ned på banjerne til vor bakke, hvor det stod på dejlige herreretter. Den brunlige væske i blikkrusene blev denne gang kaldt for kaffe, og til rugbrødshumplerne fik hver mand en klat margarine. Desuden var der fedt ad libitum. Kaffen var det rene sikorievand med mudder i, men skorperne gled da ned, og fedtemaden var faktisk mere populær end den dyre margarine. Saltkarret kom rigtigt i brug som pålæg. Arrige var vi, men mætte blev vi da.

Klokken ni dukkede fløjte-trilleren op igen, værdig som en konge af Jerusalem. Kommandoen lød: »Alle mand til mønstring!«. Nu kendte vi efterhånden rumlen. Vi masede op

En »bakke« om bord i panserskonnert (senere torpedoskib) »Esbern Snare« i 1918. Værnepligtige maskinister under skafning. Foto: Undermaskinmester H. Koejoed Th. Jensen (Orlogsmuseet)

på dækket og gennemgik paraden med meldinger fra Herodes til Pilatus og fandt os i at blive behandlet som små drenge der har rakt tunge til læreren og bliver grebet på fersk gerning.

Disse dagbogsnotater kan tages op på flere måder, eftersom de bliver læst af menige eller overordnede. Der kan også drages slutninger for eller imod. Hvad jeg søger at fremhæve, er imidlertid kun den menige mands reaktion mod den situation, han er ude i. Så troværdigt som muligt søger jeg at illustrere miljøet, som det opfattes af den værnepligtige. Det skal endda indrømmes, at en hel del af de værste skruptudser er skåret fra.

De næste øvelser foregik med gevær i hånd. På depotet fik hver mand udleveret sådan et monstrum, som i alvorlige situationer er beregnet til at slå en fjende ihjel med. Nu tog vi det i hånden og følte det, som om vi legede sørøvere. Med geværene gik turen ned på kajen, hvor vi straks efter blev beordret ombord igen i strakt løb. Det var morgengymnastikken om igen, frem og tilbage, ikke hurtigt nok, afsted igen og så fremdeles.

Efter fem-seks ture dannede vi korps igen, og nu fik vi de første instrukser i geværøvelser. Her kom vi naturligvis alle til kort, for det viste sig, at et gevær kan bruges til meget andet end at skyde med. Man kan tage geværet ved fod, man kan tage gevær på skulder, man kan præsentere gevær osv., alt skal foregå i takt. Denne første dag fik vi det indtryk, at det anstandsmæssige var af langt større betydning end geværets rigtige brug.

Allerede klokken 11 var pipet helt taget fra os, vi var møre, og vommen skreg af sult. Vi satte naturligvis næsen op efter en dejlig

middag, men først skulle vi igennem ritualer med ret og rør og meldinger nede fra og op-efter osv. Jo tak, nu kunne vi det efterhånden udenad. Så halsede vi ned til vor bakke, hvor menuen stod på oksekødsuppe, kogt på en ko i konfirmationsalderen, trevlet og senet, dertil kogte kartofler i stedet for bollerne samt en lille smule urter. Landkrabberne havde svært ved at tage mosten, medens vi fuldbefarne søfolk kendte rumlen fra koffardiskibene og fandt det hele upåklageligt.

De første personlige kontakter mand og mand imellem sker fortrinsvis under spisningen ved hver bakke, der på den måde bliver ligesom en sammensvejsset enhed, så længe skolen varer. Kontakter blev også knyttet under det efterfølgende frikvarter oppe på dækket, hvor vi sad og havde det lunt og rart under det tjærede tag, og hvor vi slentrede frem og tilbage og søgte så småt at finde ud af hinanden.

Piber og cigaretter blev tændt, snakken gik, og alle var enige om, at her ikke var særligt rart at være. Man burde taget meget mere hensyn til vore ømme bagdele, underofficererne burde ikke bruge sådan en skrap kaje, og undervisningen i anstand var den rene parodi. Alle følte, at dette ikke havde noget som helst med sølivet at gøre, og så var der jo maden, som var under al kritik.

Alt for hurtigt tikkede uret. Præcis klokken 13 dukkede skæggen op igen med sin fløjte og sit dommedagsbrøl: »Klar til mønstring alle mand!«

Inspektionen som vanlig med ret og rør, med melding fra og til. Når løjtnanten havde fået sin melding, kom han skridtende hele geleddet ned og vurderede hver enkelt mand med kendermine. Bag ham gik »Sofus« med protokollen, og »Sofus« nedkradsede ubønhørligt alt, hvad der var at kritisere.

Nu gik det løs med gymnastikken, som kun ganske få af os havde dyrket siden drengeårene. Vi blev ordentlig heglet igennem med knæbøjninger, armsving, hop og løb, så de sidste giftstoffer efter gårdsdagens vaccination blev arbejdet ud af kroppen. Øvelserne varede til klokken 14.30, og som andre skoledrenge fik vi bagefter frikvarter, der varede nøjagtigt et kvarter.

Så fulgte igen pifteri og mønstring. Hvorefter vor afdeling blev sendt til roning.

Vi søgutter, som havde anker på ærmet, brystede os, for her var da et emne, hvor vi

kunne regne med at være på hjemmebane. — Ak du milde, vi blev sørgeligt skuffede.

Nede på kajen stod en bådsmand, en fuldbefaren søulk, som havde opsiget med bådene. Det var dog artilleristerne Hansen og flødeskægget, der skulle have kommandoen i denne hersens jolle. — Det var jo at gøre nar af en ærlig sømand.

Vi jumpede ned i fartøjet, som man i marinen kalder en travalje. Det er en slags redningsbåd med plads til otte roere foruden de to »admiraler«. Hansen satte sig ved roret, og flødeskægget anbragte sig på forpligten, hvor han blandt andet havde til opgave at skubbe fra eller hive ind, hvis vi kolliderede med andre fartøjer i lejet. Treoghalvfjerds havde den første åre, og jeg opdagede straks, at han var rigtig sømand som jeg. Han var 27 år og havde besejlet alle verdens have, siden han var 14. Ligesom jeg var han blevet shanghajat af marinen, fordi han ville en lille tur hjem og hilse på sin gamle mor.

Roning foregår som bekendt på den måde, at man tager en åre, stikker den ned i vandet og tager lange, seje tag, så båden glider som en kane fremover — ganske let og ligetil. Både treoghalvfjerds og jeg vidste hvad det ville sige at ro. Vi havde føling med båden og føling med vandet, vi kunne skive åren og holde takten, men bag os sad en række fummelfingrede landkrabber, som første gang havde en åre i hånden. Resultatet blev et miskmask med kolliderende årer, med slag over knoerne, skubben i ryggen og med Hansens skælden og smælden og rakken ned på os som nogle sølle bondetampe.

Det er naturligvis en frygtelig fornærmelse at kalde en fuldbefaren matros for en bondetamp, især når fornærmelsen kommer fra en artillerist. Jeg blev godt gal, men jeg hører til de mere sagtmødige. Til gengæld var det treoghalvfjerds, som tog hævn. Han sad med sit sure grin, og syntes blot at more sig stille over Hansens raseri, og han forstod at vise Hansen, hvad en bondeknold kunne præstere med en åre: Et ordentligt sjask af søvand lige i fjæset med passende mellemrum.

Treoghalvfjerds og jeg var søm sagt ikke novicer i faget. Begge havde vi sejlet vandet tyndt gennem alle krigsårene, og selv om det var i handelsflåden, havde vi dog haft kanoner ombord og lært at betjene dem. Vi havde også haft samkvem med Royal Navy og andre orlogsskibe under ophold i Malta, Rhodos, Salo-

niki, Fortsyte, Aden og Bashra. Det skal dog indrømmes, at selve roning ikke er det eneste problem ved håndtering af en åre, især når det drejer sig om Den kongelige danske Marines ro-reglement. Der hører også anstand til. Årerne skal lægges ud, tages ind, rejses lodret osv., og de otte årer skal altid følges i takt og altid pege i samme retning. Der var noget at lære, og der var da kommet lidt mere orden i suppedasen, da tiden udløb klokken 16.

Dagens besvær var ikke forbi: På kajen i geled, ret og rør, meldinger og så ombord i trav. Her blev kongens kvarter sat til at efterse tøjet i randsejen og lære at pakke ud og ind, medens dronningens kvarter havde det mere livligt med brandmanøvrer.

Klokken 17 stod det på aftensmad: Skipper-labskovs fra tønden med argentinsk bøffelkød, godt saltet sul fra halvfemserne med masser af løg, hele peberkorn og masser af laurbærblade. Det var herligt, men de arme knolde-sparkere skummede af raseri og kaldte det for svinemad.

Frihedens time var kommet. I små grupper travede vi frem og tilbage på dækket og følte

os allerede som gamle i gårde, medens vi drøftede dagens begivenheder mand og mand imellem.

Klokken 19.30 blev der pebet til gurgling. Alle mand mødte op med deres spølkum og fik den fyldt op med saltvand. Normalt udfører man denne funktion diskret uden alt for megen larm, men når et par hundrede mand i den kåde alder bliver sat til at gurgle samtidig, så bliver det en koncert, der kan forslå.

Klokken 21 blev der piftet for sidste gang. Skægaben dukkede op: »Alle mand til baks-mønstring!« Så stod vi der igen: Ret og rør, meldinger frem og tilbage, og da det var overstået, lød kommandoen: »Til køjs overalt!«

Køjerne blev hentet frem fra deres skjul og hængt op under dækket. Søvnige, trætte gaster lempede sig op. Der blev sladret lidt fra nabo til nabo i en afslappet atmosfære. I den snævre køje kunne man endelig være sig selv. For de fleste havde det været en voldsom omvæltning i tilværelsen, og hvis nogen håbede på at kunne flygte fra situationen gennem søde drømme, skulle den stakkels ømme røvballer hurtigt bringe dem tilbage til realiteternes barske verden.

Vi er alle i samme båd

Overskriften er en strofe fra en populær vise, som kom frem i besættelsestiden. Meningen var naturligvis, at vi kommer hinanden ved.

Alle der færdes på søen, er vel ikke bogstaveligt i samme båd. Der er tværtimod en broget mangfoldighed af skibe, fartøjer og både, som året rundt besejler de danske farvande, både her i det sydlige Danmark og rundt Færøerne og Grønland, men alle disse sejlene kommer dog i høj grad hinanden ved, selv om sejladserne tjener vidt forskellige formål, det være sig transport af gods og passagerer, fiskeri, lystsejladser og meget andet.

Der må være og er gensidig hensyntagen blandt de sejlene. Hjælpsomheden — når der er behov derfor — er der så sandelig også. Men problemerne, som til daglig findes eller i særlige situationer opstår for de sejlene, kan ingen altid klare alene.

Nogen må på særlig vis være organiseret for som samfundets overvågende og udførende organer at skabe bedst mulige sejladsbetingelser og tryghed for alle, som sejler.

Det har gennem århundreder været Mari-nens opgave udover de sømilitære, at løse de andre samfundet påhvilede opgaver i de danske farvande. Disse opgaver har en naturlig tilknytning til det søværts forsvar af riget, og Marinens materiel er til rådighed, når der er behov for at repræsentere samfundets myndighed på søen.

En del opgaver, som tidligere var pålagt Ma-rinen — nu benævnt Søværnet — er efterhånden henført til civile institutioner under Forsvarsministeriet. Det drejer sig om Søkortar-kivet, Fyrvæsenet, Lodsvæsenet og Rednings-væsenet. Disse er nu fra 1. april i år samlet i én organisation, som benævnes Farvandsdirek-

toratet. Hvorvidt dette direktorat skal forblive under forsvarsministeriet eller, som der tales om, skal overgå til Handelsministeriet, hvorunder søfarten hører, vil fremtiden vise; men selv om dette skulle ske, vil Søværnet, dets stabe, marinedistrikter og enheder dog stadig være et uundværligt led ved løsningen af de sikkerhedsmæssige opgaver på søen i samarbejde med og til gavn for alle sejlende.

SØOPMÅLING

Søværnet bistår Søkortarkivet med at gennemføre en systematisk opmåling af de danske farvande for at sikre den civile skibsfarts færden til og fra dansk havn og gennem vore stræder. Denne omfattende og komplicerede opgave er ikke blevet mindre med årene — tværtimod. Der stilles større krav til søkortene end nogensinde før.

Det evigt foranderlige og urolige hav bevirker en ændring af vanddybderne, og dette i forbindelse med kravet til søopmålingen om større nøjagtighed på grund af de stadig større skibes voksende dybgang har gjort søopmålingen i vore farvande til uafbrudt arbejdsindsats. Grønlands indlemmelse i riget som et amt med deraf følgende stærkt øget besejling af farvandene, har også stillet nye krav om en intensiveret søopmåling.

I 1972 har en halv snes af Flådens skibe og fartøjer været beskæftiget med søopmåling på to vidt forskellige områder. Takket være lån af statsisbryderen ELBJØRN har man kunnet forøge den årlige opmåling i danske farvande, mens der samtidig er udført et stort

opmålingsarbejde på den grønlandske vestkyst. Desuden er der foretaget opmåling i Nordsøen af den planlagte storskibsroute, der kommer til at strække sig fra Hanstholm til lidt syd for Sild. Denne søopmåling foretages i samarbejde med de andre Nordsølande samt Sverige med det formål i fællesskab at fastlægge en sikker og nøjagtigt opmålt rute for de store tankskibe til Danmark og videre til Den botniske Bugt.

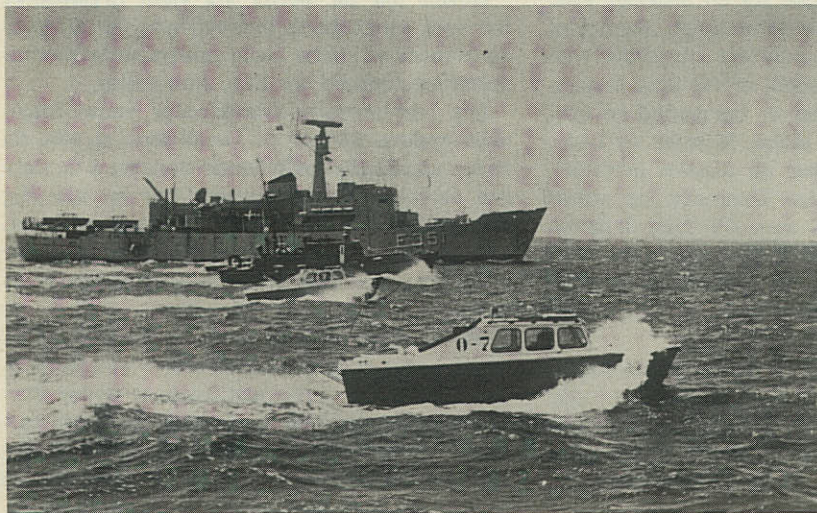
Det store arbejde vil blive fortsat på samme måde i år.

FISKERIINSPEKTION

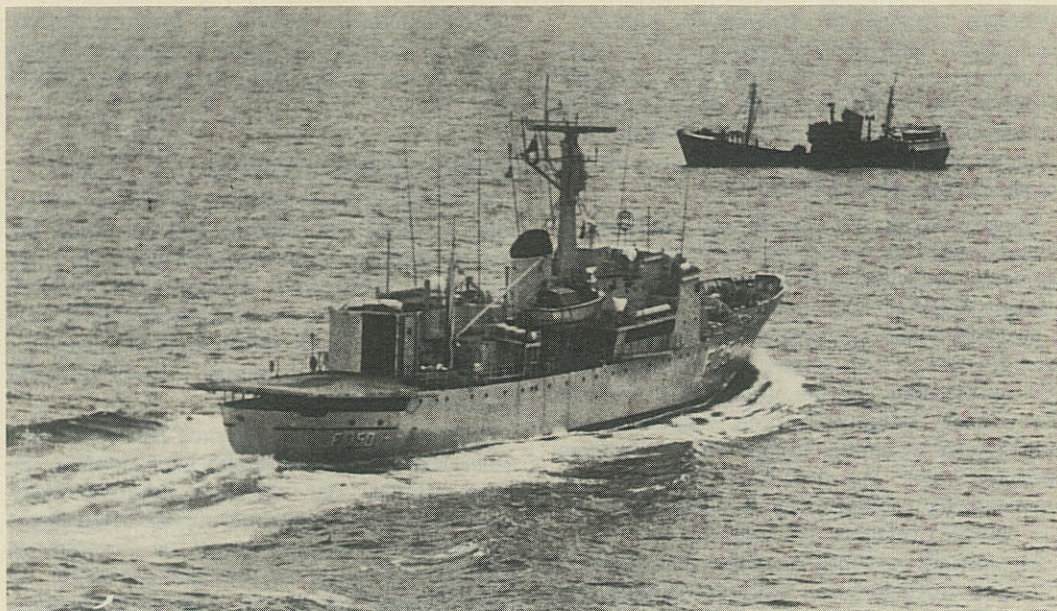
Søværnets fiskeriinspektion er i stadig virksomhed i mange farvande. Ved den grønlandske vestkyst, rundt om de færøske klippeøer og langs den sydjyske vestkyst inspicerer enheder fra Søværnet året rundt for at overvåge, at de gældende love om fremmede fiskeres adgang til at opholde sig indenfor fiskerigrænsen bliver overholdt.

Der er nok at se til. Som eksempler kan nævnes, at der ved Færøerne indenfor de seneste 8 måneder er foretaget 4 anmeldelser for ulovligt fiskeri. Disse sager er afgjort ved Færøernes ret samt i tre tilfælde også ved landsretten. De samlede bøder androg 145.000 kroner og for tre sagers vedkommende blev fangst og redskaber konfiskeret.

Også i Nordsøen har der været tale om en række anholdelser som har ført til ikendelse af bøder efter retsafgørelse. Endelig foretages der i grønlandske farvande omhyggelig over-

Et af Søværnets inspektionsskibe og tre af Søkortarkivets specialfartøjer opmåler en storskibsroute (Søkortarkivet).

Inspektionsskibet »Ingolf« har beordret en trawler til standsning for nærmere undersøgelse (Foto: Søværnet).

vågning af fiskeriet med de til rådighed værende fartøjer — herunder tilsyn med overholdelse af reglerne for laksefiskeri.

Inspektionsskibene varetager som tidligere omtalt også en mangeartet stationstjeneste. I de nordatlantiske og grønlandske områder, hvor der ofte er langt til nærmeste hjælp i en nødsituation, er inspektionsskibenes opgave også at yde hjælp og bistand — uanset hvor og hos hvem hjælpebehov opstår.

Inspektionsskibene løser herunder transportopgaver med skibet selv eller med helikopter, udfører brandslukning til søs og i land, indsættes i søredningsopgaver og yder i øvrigt hjælp af enhver art, når assistance er påkrævet for at redde menneskeliv eller materielle værdier.

KAMP MOD OLIEFORURENING

En særlig omtale fortjener bekæmpelse af olieforurening, hvor det praktiske arbejde i forbindelse med rapportering, ledelse og koordinering af bekæmpelsesaktioner er overdraget til Søværnets operative Kommando. Der deltages blandt andet i det forebyggende arbejde ved at koordinere en frivillig meldetjeneste for store tankskibe. Meldetjenesten omfatter afgivelse af positionsrapporter fra skibene samt udstedelse af situationsrapporter

og mødemeldinger. Ca. 25 tankskibe deltager hver måned i denne meldetjeneste.

Konstateres olieforurening i danske farvande, søger Søværnets operative Kommando at bedømme forureningens omfang. Kommandoen indstiller til miljøstyrelsen om bekæmpelse skal iværksættes, og skal dette ske, leder og samordner man aktionen. Den kan for eksempel omfatte indsættelse af militære og civile skibe og fartøjer samt af materiel fra redningskorps, Civilforsvar og Flyvevåben. Søværnets indsats i forureningsbekæmpelsen er en virksomhed, som må forventes at vokse stærkt i fremtiden.

MINERYDNING

Mineuskadeliggørelse er måske det arbejde, der høres mindst om. De fleste af Søværnets øvrige serviceydelser for samfundet er ofte så dramatiske og så spændingsfyldte, at de naturligt indtager en førsteplads i radio og TV samt på dagspressens forsider.

Selv i dag, 28 år efter den anden verdenskrigs afslutning, dukker der stadig spræng- og andre legemsbeskadeligelsesfarlige genstande frem, ja, der kommer endog miner og minedele fra 1. verdenskrig for dagens lys. Mineuskadeliggørelse er en opgave, som er pålagt Søværnet, og følgende er fastsat for denne

tjenestes virksomhed: »Søværnets opgaver i forbindelse med uskadeliggørelse af søminer, torpedoer og andet sprængfarligt sømilitært materiel samt beholdere eller ammunition indeholdende kemiske kampstoffer, farlige eller ukendte kemikalier udføres af Søværnets mineuskadeliggørelsestjeneste«.

Mineuskadeliggørelsehold er opstillet og fordelt over hele landet og kan med kort varsel rykke ud, såfremt en situation opstår, hvor holdets hjælp er nødvendig.

Holdene består normalt af 2-3 mand, og personalet, der er fast ansat i Søværnet, gennemgår en gennemgribende uddannelse i identifikation af farlige genstande, i sprængningsteknik over og under vandet samt i svømmedykning, idet en formodet eller overset sprængfarlig genstand lige så ofte ligger under havets overflade som på den.

Mineuskadeliggørelseholdenes virksomhed i 1972 kan illustreres med følgende oversigt over uskadeliggørelse af farlige genstande pr. 1. december: 22 søminer, 6 torpedoer, 7 flybomber, 8.515 granater og håndvåbenammuniton, 112 pyrotekniske genstande, 7 dele af miner, 14 granater og beholdere med giftgas, 2 dydbomber, 8 bøjer og paravaner og 22 andre farlige genstande.

De farlige genstande findes over hele landet. Holdene har kørt over 70.000 km for at uskadeliggøre dem. Der er udbetalt 168.500 kr for

Søværnets frømand gør klar til aktion (Fjernkøndingsskolen).

uskadeliggørelse, dusører til findere, godtgørelse til fiskere for tabt arbejdsfortjeneste samt til erstatning for ødelagte fiskeredskaber.

SØREDNINGSTJENESTE

Den organisation indenfor Søværnet, der er mest kendt af befolkningen for assistanceydelser, er Søværnets operative Kommando i Århus. Dens virksomhed viser, at der i tilslutning til løsning af farvandsovervågningen, som er en af Søværnets militære hovedopgaver i fredstid, kan løses mange bistandsopgaver som sekundære funktioner.

Søredningscentralen i Århus leder og koordinerer årligt ca. 300 større eller mindre redningsaktioner, der omfatter eftersøgninger, pumpeassistancer, evakuering af besætninger og patienter, slukningshjælp og lægeråd. 40 pct. af aktionerne skyldes professionelle søfolks færden, ca. 45 pct. ikke professionelle søfolk, og de resterende 15 pct. iværksættes i situationer, hvor det ved eftersøgning ikke har været muligt at konstatere nogen søulykke.

Redningscentralen trækker i sin humanitære virksomhed på alle de militære ressourcer, Flådens skibe, Søværnets Flyvetjeneste, Flyvevåbnets helikoptere, Marinehjemmeværnet, marinedistrikterne og alle de hjælpemidler, som det civile samfund kan stille til rådighed.

Søredningscentralen under Søværnets operative Kommando må normalt for at effektivisere en eftersøgning eller iværksætte en assistance anmode luftredningscentralen i Karup om hjælp, og sædvanligvis stiller man herfra en eller flere af Flyvevåbnets helikoptere til rådighed for søredningstjenesten. I samarbejde med luftredningstjenesten har søredningstjenesten gennemført flere omfattende og vellykkede operationer, der såvel herhjemme som i udlandet har vakt stor opmærksomhed. Den vellykkede Skagerak-aktion blev et typisk eksempel.

DYKKERUDDANNELSE M. M.

Søværnets Dykkerkursus er det eneste i Danmark, der har autorisation til at uddanne dykkere. Det er statens rådgiver i alle spørgsmål om dykkermateriel, herunder dykkermateriel til sportsdykning.

Søværnet har uddannelsesstilbud til personel fra handelsflåden, fra andre civile statslige eller private myndigheder og firmaer om ud-

dannelse i brandbekæmpelse, i røgdykning, i ABCD. (atomar, bakteriologisk, kemisk og havari) uddannelse samt i brugen af redningsmidler. I 1972 modtog ca. 1000 civile et af ovenstående uddannelses tilbud.

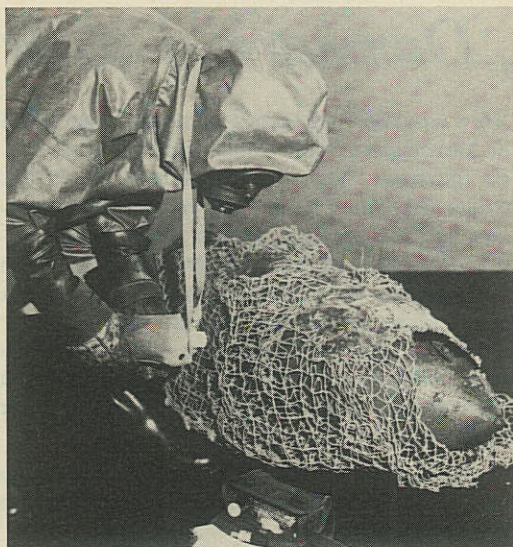
Det ovenanførte har været en opsummering af de større, særlige opgaver, som Søværnet med sit materiel og veluddannede personel kan løse — og hermed også bistå det civile samfund. Der findes imidlertid mange andre, men det vil her kun være muligt at nævne enkelte af de aktioner, som Søværnet har været med til de sidst forgangne år.

Der er ydet svømmedykkerassistance ved kabeloptagning fra havbunden, hjælp til toldvæsenet med skibe og fly, behandling af dykkersyge i Søværnets dekompresionstanke, lokale redningsaktioner ved badeulykker langs kysterne, afprøvning af dykkermateriel for politiet ved sportsdykkerulykker, undersøgelse af skibe efter telefonbombetrusler m.m. Der er desuden afholdt foredrag om sikkerhed til søs i sejlsportsforeninger og om sprængfarlige genstande i fiskeriforeninger. Hertil må lægges den hjælp, der ydes af flådestationer og forter m.v. til de lokale myndigheder, når behov foreligger.

Udsendelsen af oplysninger og advarsler til skibsfarten må også nævnes. Dagligt foreligger der for Søværnets operative Kommando en mængde oplysninger, som har betydning for skibsfarten. Oplysningerne udsendes via kystradiostationer og flåderadiostationer. De udsendes som »Navigational Warnings«, »Mine Warnings« eller »Decca Warnings«. Desuden sendes over Danmarks Radio P1 en daglig farvandsefterretning til de søfarende. Stoffet til udsendelsen kommer blandt andet fra Færlandsdirektoratet. Søværnets operative Kommandos kvindelige medarbejdere er af Danmarks Radio godkendt som speakere, og en af dem oplæser hver aften kl. 1810 meddelelsen fra et studie i Søværnets operative Kommandos bunkerkompleks.

Søværnet kommer os alle ved

Som det fremgår af foranstående yder Søværnet på mangfoldige områder bistand til det civile samfund, og når der lyder røster, som anbefaler indskrænkning eller endog afskaffelse af Søværnet, må man vel have lov til at spørge: »Hvem skal så klare de mange opgaver?«

Dykker fra et af Søværnets mineuskadeliggørelseshold iført beskyttelsesdragt undersøger en sennepsgasbombe (Søværnets Våbenskole)

Søværnet er — for at vende tilbage til vor overskrift — med i samme båd som den civile skibsfart. Søværnet kommer alle andre søfarende ved. Det kan ganske enkelt ikke undværes, og det kan heller ikke tåle at blive reduceret mere, end det allerede er blevet i de senere år.

Søværnets øverste ledelse, chefen for Søværnet og marinestaben, har blandt andet følgende bemærkninger til de mange hjælpeopgaver, som man deltager i:

Aldrig før i Søværnets historie har det i fredstid hjulpet så mange så meget. Materialet taler for sig selv. I klare tal kan det belyses, at Søværnets samfundsopgaver i de senere år er vokset stærkt, og at disse opgaver fylder en stor del af søværnets daglige tilværelse.

Når Søværnet kan yde bistand til samfundet på alle disse områder, skyldes det at organisationen til brug for andre formål er i besiddelse af gode hjælpemidler. Samtidig betyder indsatsen for samfundet et supplement til træningen af Søværnets enheder og dermed et bidrag til effektivisering af beredskabet.

Omfanget af Søværnets bistand til samfundet er større, end de fleste gør sig klart, og det er vort håb, at oplysningerne herom vil skabe en forståelse for, at det danske Søværn stedse bør have midler til at løse sine særlige opgaver på forsvarlig vis.

„Danmark” i 40 år

Vore smukke fuldriggede skoleskibe har altid af Marineforeningen været omfattet med særlig interesse. Ikke alene appellerer de til det romantiske, men de er også repræsentative gesandter for en lille nation med gamle sømandstraditioner. Først og fremmest bør man dog vurdere de sejlførende skoleskibe ud fra det faktum, at her kan danske drenge under ledelse af gode pædagoger og under primitive men betryggende forhold få en opdragelse til hårdførhed, rådsnarhed, selvstændighed og pligtfølelse.

Det største af de nu eksisterende danske sejlførende skoleskibe har i 1973 pløjet havene gennem 40 år.

Den danske regering vedtog den 23. marts 1932 en lov, der gav bemyndigelse til at anskaffe et skoleskib med det formål at give unge sømænd adgang til at erhverve sådan praktisk sejlskibuddannelse, som var ønskelig for navigatører i handelsflåden, eller som til enhver tid var krævet for at kunne blive indstillet til de nautiske eksaminer.

På den tid krævedes endnu for at blive styrmand eller skibsfører, at man blandt andet

havde gjort dækstjeneste i sejlskib i en vis tid, og få år tidligere var to store sejlførende skoleskibe gået tabt for landet («Viking» ved salg og «København» ved forlis).

Statens skoleskib »Danmark«, der er tegnet af ingeniør Åge Larsen og bygget på Nakskov skibsværft, måler 790 tons brutto og har en total længde af 77 m fra nokken af jagerbommen til nokken af mesanbommen. Stormasten er ca. 40 m høj og storraen 20 m lang. Sejlarealet er 1.636 m², og længden af det stående og løbende gods ca. 14.000 m.

»Danmark« stod ud på sit første togt i 1933 og gjorde årlige togter af ca. 10 måneders varighed med unge danske sømænd.

Under den anden verdenskrig var skibet i USA og blev blandt andet benyttet til at give ca. 5.000 unge amerikanere et kursus i sømandskab efter dansk mønster.

Siden 1946 har »Danmark« atter hvert år været på togt som skoleskib for danske sømænd og på rejserne vist det danske flag i mange havne: Øerne i Atlanterhavet, Sydafrika, Sydamerika, Vestindien og Nordamerikas kyster — både ved Atlanterhavet og Stillehavet.

Foto: Kaj Lund

Fra hovedbestyrelsen

Vor forenings 60-års dag 30. april

Dagen markeres med kransenedlægning ved Marineforeningens to æresformænds sarkofager i Roskilde Domkirke.

Fra kl. 1000—1200 afholdes en beskeden reception i Søofficers-Foreningens lokaler, Overgaden oven Vandet 62B, hvor Marineforeningens hovedbestyrelse vil modtage gæster. Der er udsendt indbydelse til forskellige personer og venner af Marineforeningen. Repræsentanter for foreningens afdelinger er velkomne.

Marineforeningens hovedbestyrelse heder om, at eventuelle blomster eller lignende ovationer konverteres til bidrag til Marineforeningens grundfond til dens virke for foreningens formål.

En rund fødselsdag

Marineforeningens næstformand, underdirektør Svend Worm Petersen fyldte den 7. april

70 år og blev i den anledning af hovedkontoret hyldet efter gode skotske traditioner.

Sendemandsmødet 1973

Marineforeningens sendemandsmøde vil som tidligere meddelt finde sted i Nykøbing Falster i dagene 26. og 27. maj. Allerede i marts blev til alle afdelinger udsendt anmeldelseskemaer, hvor man kunne bestille kuverter til de planlagte fælles spisninger samt adgangskort til kammeratskabsaften og til safaritur for damerne. Desuden var der givet mulighed for at forudbestille værelser med angivelse af priser for de specificerede hoteller.

Man tilråder at reservere værelser i god tid og henstiller desuden, at tilmelding til arrangementer og spisninger samt tilsendelse af betaling herfor sker senest 10. maj 1973 til Turistbureauet, Banegårdspladsen 13, 4800 Nykøbing F. Giro nr. 81 952. Telefon (03) 85 13 03.

Program for lørdag den 26. maj

Fra kl. 16.00 er der åbent for medlemmer i den smukke særprægede marinestue i Store Kirkestræde ved gågaden.

Kl. 18.00 afholdes festmiddag på Grand Hotel, Falsterhus. Menuen består af aspargessuppe, andesteg og is med diverse vine og til en kuvertpris af kr. 45,00 incl. vin.

Kl. 20.00 kammeratskabsaften på Grand Hotel, Falsterhus, med underholdning og forskellig optræden samt dans til Palle Bendix' orkester. Adgangskort kr. 15,00 for herrerne og gratis for damerne.

Program for søndag den 27. maj

Kl. 9.00 sendemandsmøde i teatersalen på Grand Hotel, Falsterhus.

Kl. 9.00 starter desuden en safaritur for damerne. Mødestedet er ikke angivet, men det bliver formentlig ved Grand Hotel, Falsterhus. Busserne kører over Frederik IX's bro til Lolland, gennem Maribo med den smukke domkirke og videre til den landskendte Knuthenborg Park. Herfra går turen over Bandholm og Guldborg tilbage til Nykøbing. Undervejs vil der blive serveret forfriskninger. Turen koster kr. 15,00 pr. deltager.

Kl. 12.30 holdes frokost på Grand Hotel, Falsterhus, hvor der serveres stort koldt bord med varme retter til en pris af kr. 22,50 pr. kuvert.

Dagsorden for sendemandsmødet

1. Valg af dirigent.
2. Landsformanden aflægger årsberetning.
3. Landskassereren fremlægger det reviderede regnskab til godkendelse og decharge.
4. Behandling af indkomne forslag.
 - a. (HB) Forhøjelse af indskud ved indmeldelse (jfr. lovenes paragraf 6).
 - b. (Skagen) Forslag om mødested 1974 i Skagen.
5. Valg af hovedbestyrelsesmedlemmer.
 - a. Meddelelse om valg i dist. II, IV, VII, VIII, IX.
 - b. Valg af landsformand.
6. Valg af revisor og revisorsuppleant.
7. Eventuelt.

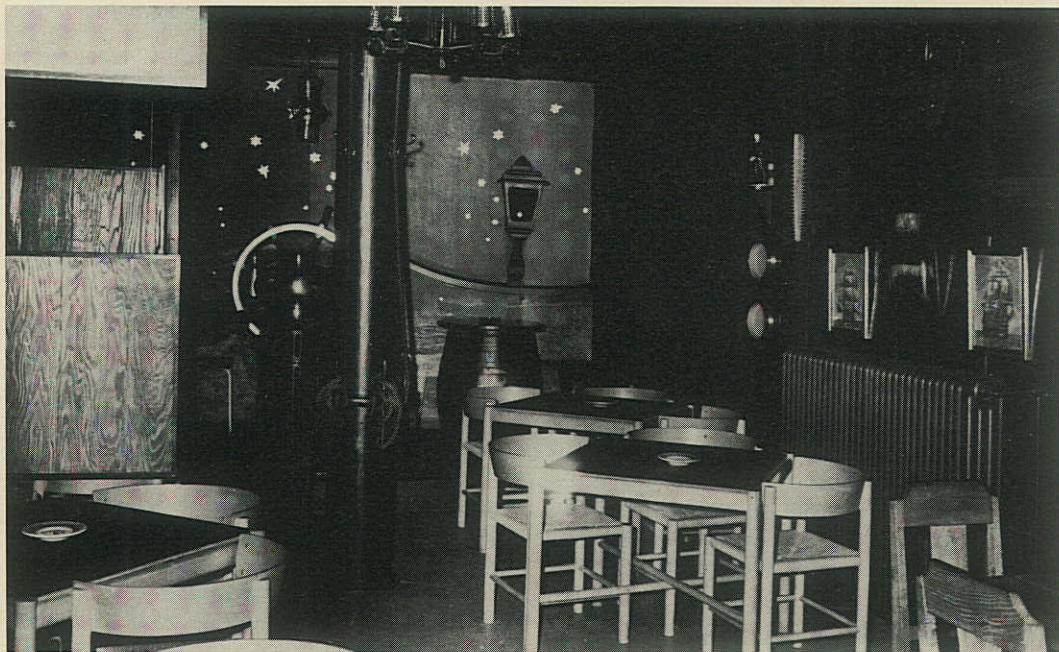
Velkommen til Nykøbing Falster

På byens vegne byder fungerende borgmester Børge Jørgensen velkommen til sendemændene og gør opmærksom på, at den by, man skal gæste, er landsdelens største med et indbyggertal på 26.000.

Byen har haft købstadsrettigheder i snart 450 år og er faktisk meget ældre. På trods af sin høje alder kan man dog ikke opvise bemærkelsesværdige fortidsminder. Til gengæld

Marinestuen i Nykøbing F. er indrettet i en smuk gammel bindingsværksbygning.

Interiør fra marinestuen i Nykøbing, Falster.

trøster man sig med, at Nykøbing Falster ligger midt i et rigt naturområde nær ved Østersøen med Danmarks skønneste badestrande og omgivet af skove og atter skove.

Man kan fremvise en spillevende by med store velindrettede forretninger, driftige virksomheder og gode hoteller og restauranter. Byen har i de seneste år gennemgået en rivende udvikling både på det industrimæssige, bolig-mæssige og trafikmæssige område. Nykøbing Falster danner faktisk i dag Lolland-Falsters trafikale knudepunkt. Dette falder i tråd

med, at byen ved amtssammenlægningen i april 1970 blev centerbyen for Storstrøm amt.

Børge Jørgensen slutter med at ønske Marineforeningens sendemænd et godt og udbytte- rigt møde i håb om, at man også vil benytte lejligheden til at stifte nærmere bekendtskab med den smukke by og dens dejlige omegn.

Også Marineforeningens snart 60-årige lokale afdeling med formand A. Resen Andersen i spidsen ønsker hjertelig velkommen til sendemændene og håber, at man vil få et par dejlige dage sammen.

Fra afdelinger og distrikter

BORNHOLM

Marineforeningen har altid nydt stor bevågenhed hos den bornholmske presse, og vi har fået et trespaltet avisclip (udateret) med referat af generalforsamlingen. Det skal da også siges, at det forløbne år har bragt store begivenheder, bl. a. sendemandsmødet i Rønne og lokalafdelingens 50 års jubilæum. Formand Sigurd Andersen kunne oplyse, at afdelingen har 340 medlemmer. Samtlige valg til bestyrelsen var genvalgt.

BOGENSE

Afdelingen holdt generalforsamling 6. marts, og formand A. Vestergaard mindedes maskinmester Svend Nielsen, som nu er gået bort, og som havde været medlem i 20 år. Bestyrelsen blev genvalgt.

BRØNDERSLEV (genoplivet)

Afdelingen, som i længere tid har haft en stille periode, er nu genoplivet med en snes med-

lemmer, og med Lars Mose-Jensen (tidligere Skagen) som formand.

DISTRIKT I

Fredag den 13. april arrangerede distriktet sejltur på Sundet med udgangspunkt i Tuborg havn og med servering af en overdådig middag og dans ombord.

DISTRIKT IV

4. marts afholdtes årsmøde i Næstveds marinestue, hvor Bent Hollænder blev genvalgt til distriktsformand og Bohn-Jespersen til næstformand. Man drøftede blandt andet sommerturen, som formentlig denne gang skal gå til Agersø.

FREDERIKSBERG (Skum for boven)

»Skum for boven« er navnet på en ny lille lokal-bulletin, der fortæller, at nu bliver der pustet liv i Marineforeningens Frederiksberg-afdeling. 6. marts afholdtes generalforsamling med distriktsformand Torben Jensen som dirigent. Her blev valgt ny bestyrelse med Henning Stub som formand. Generalforsamlingen afsluttedes under hyggelige former i restaurant Ny Renæssance.

Afdelingen har fået egne lokaler i Hjemmeværnsgården på Fabrikvej nr. 10, og her blev indbudt til sammenkomst 4. april for at medlemmerne kunne se, hvad bestyrelsens nye unge kræfter duer til.

GLOSTRUP, TÅSTRUP OG OMEGN

Ved generalforsamlingen 1. februar kunne formand Torben Jensen berette om stor aktivitet i det forløbne år og om godt samarbejde til alle sider. Afdelingen har nu 153 medlemmer og kan formentlig prale med landets bedste gennemsnitlige mødedeltagelse (46 %) ved de mange arrangementer i årets løb. I forbindelse med generalforsamlingen fik A. V. Christensen overrakt den smukke Richardpokal af Jens Rosenfeldt Christensen, der er formand for skytte-lavet, og Niels Pedersen fik af Torben Jensen tildelt Marineforeningens hæders-tegn for mange års fortjenstfuldt arbejde i bestyrelsen.

Afdelingen havde 1. marts en sammenkomst i marinestuen med fælles skafning og fremvisning af farvefilm fra sejlskibenes tid ved inspektør Christensen fra den canadiske ambassade. Af planlagte arrangementer kan desuden nævnes en underholdning ved sangeren

Absalon fra Tåstrup, en distrikts-arrangeret sejltur på Øresund med dans om bord og yderligere en sejlads med det maritime hjemmевærn.

Skyttelavet har været meget aktivt i vinter-sæsonen og trænet til den festlige fregatskydning 28. april samt til den mere alvorlige konkurrence i Randers om landspokalen.

HALS

Den ordinære generalforsamling fandt sted 17. april i marinestuen. Bestyrelsens formand Egon E. Hjelm oplyser, at man har haft en tilgang på 13 nye medlemmer, så afdelingens medlemstal nu er oppe på 111.

I anledning af runde fødselsdage gratuleres: 22. april Carl Kjær 75 år. 21. juni Chr. P. Sørensen 80 år. 23. juni Martin Sørensen 60 år.

HANSTHOLM/THISTED

I marinestuen på Hanstholm kro blev generalforsamlingen afholdt 10. februar, og formand Lars Peter Kruse kunne aflægge beretning om et godt år med mange aktiviteter. Man har bl. a. været behjælpelig med arrangement af havnefesten i Hanstholm og med byfesten i Thisted, hvor alle mønstrede i hvide marineuniformer. Skyttelavet, der har anskaffet to nye rifler, har brugt dem godt hver mandag aften.

Afdelingens sekretær Åge V. Nielsen fortæller iøvrigt, at man har fået kontakt med en selvstændig lille marineforening, som kalder sig »Hansted-batteriernes Marineforening«. Medlemmerne i denne (populært kaldet Hansted-basserne) var alle medlemmer af det marinekommando, som i et års tid efter den anden verdenskrigs ophør havde bevogtning af det tidligere tyske fæstningsanlæg ved Hansted. Medlemmer af denne forening deltog i aftenfesten efter generalforsamlingen og fortalte om gamle dage i Hanstholm. Festen fandt sted på Hotel Hanstholm, hvor der blev danset til langt ud på natten.

HELSINGØR

Sekretær Preben P. Hansen oplyser, at den årlige generalforsamling fandt sted 25. februar i Færggården. Åge Dyrbye havde været nødt til at trække sig tilbage som formand på grund af tidnød, og i hans sted blev kommandoen overtaget af H. B. Christiansen. Preben Hansen oplyser iøvrigt, at den årlige fregatskydning er planlagt til afholdelse 3. juni ved Nygård på Hellebæk skydebaner.

KALUNDBORG

Der var generalforsamling 17. februar, og på det efterfølgende konstituerende bestyrelsesmøde blev det vedtaget, at Jens Holm fortsætter som formand. Der er desuden nedsat et festudvalg, som skal tage sig af arrangementet i forbindelse med afdelingens 50 års jubilæum i 1974. Afdelingen fik af H. Svendsen, der nylig fyldte 60 år, overrakt en smuk flagstang dekoreret med et anker. I forbindelse med sin tak udtalte Jens Holm ønsket om, at afdelingen snart kunne få en ny marinestue, hvor så smuk en gave kunne komme rigtigt til sin ret.

KERTEMINDE

Formand Ejgil Fincks kunne ved generalforsamlingen den 8. marts fortælle, at man efter en tilgang på 12 nu havde 80 medlemmer. Der har især været aktivitet i skyttelavet, som hævdede sig smukt ved landsskydningen i Glostrup, og som i øvrigt kan fejre sit 25 års jubilæum i november i år.

Afdelingen gratulerer: 28. februar fhv. toldopsynsmand Hans Johannesen, Boelshav, Munkebo, 80 år. 8. maj restauratør J. Due Nielsen (stifter af afdelingen og første formand i mere end 25 år) 75 år. 14. maj fhv. lodsformand V. Kjær Rasmussen, 80 år. 26. maj fisker Johs. Rasmussen 75 år.

KOLDING

Et referat af den store vinterfest i marinestuen i Staldgården den 3. marts foreligger endnu ikke, men vi har da festprogrammet, hvoraf fremgår, at sammenkomsten var tilrettelagt som et protestmøde mod de stigende mælkepriser. Af menuen fremgår, at der trods alt blev serveret fløde til kaffen. Desuden blev der danset — til musik af Søværnets Tambourkorps.

KGS. LYNGBY

Marinestuen på Lottenborg var sæde for generalforsamlingen den 21. februar, hvor man nedstemte et forslag om oprettelse af et jubilæumsfond, men til gengæld vedtog et forslag fra bestyrelsen om at hæve kontingentet med 5 kroner til 30 kroner om året fra og med 1974.

Der har iøvrigt været en sammenkomst i marinestuen 15. marts med film og foredrag af forsvarrets oplysnings og velfærdstjeneste. Til 13. april var arrangeret en sejltur sammen med andre afdelinger, og 16. april blev Dron-

ningens fødselsdag fejret under festlige former i marinestuen.

Afdelingen gratulerer: 5. maj Chr. Gjerding, Virum, 75 år. 6. maj MosbergHansen, Virum, 60 år. 23. juni Edvin Nielsen, Hørsholm, 70 år. 30. juli Chr. F. Ravn, Bagsværd, 75 år.

KØBENHAVN

På grund af store omvæltninger i afdelingen har R. Meyer måttet opgive at udsende »Udkikken« i marts. Man har haft rigeligt at gøre med at rømme marinestuen i restaurant »Roma«, hvor man ellers havde håbet at kunne blive sæsonen ud.

Sammenkomsterne fortsætter uden for stuen. Blandt andet besøgte man 15. marts Holmens museum under ledelse af velfærdsofficeren fra Flådestation København, og man sluttede i MHV-huset med en filmforevisning og kammeratligt samvær. Det følgende arrangement fandt sted 31. marts, hvor afdelingen adopterede en marinehjemmeværsflotille og dens fartøj med påfølgende frokost på Holmen.

MARSTAL

Det ser ud til, at Hans Pedersen ikke fortryder, at han er flyttet til Marstal, og marstallerne er tilsyneladende heller ikke kede af Hans Pedersen, for efterhånden er medlems-tallet af Marineforeningens lokale afdeling steget til 56, og der kommer fortsat nye medlemmer.

Ved generalforsamlingen den 10. marts i marinestuen på hotel »Danmark« var der godt fremmøde både af medlemmer og af gode ideer. Kasserer, skibsreder Holger Hansen kunne tilmed fortælle om overskud i kassen. Under »eventuelt« overrakte formanden en dirigentklokke som gave til afdelingen, og under »diverse« var der god afsætning på den kogte torsk med tilbehør.

Afdelingen gratulerer: 14. februar skibsmægler Kurt Albertsen (mangeårigt bestyrelsesmedlem) 50 år. 30. marts fabrikant Åge Hansen, 60 år. 12. april hotelejer Viggo Snoghøj (ejer af blandt andet hotel Danmark) 75 år. 12. juni driftsleder Knud Grønne (medstifter af afdelingen og mangeårigt bestyrelsesmedlem) 70 år.

NYKØBING F.

Sekretær Erik Borchersen Madsen rapporterer, at generalforsamlingen blev afviklet i god

orden den 26. februar med godkendelse af beretning og af regnskabet, som ser nydeligt ud. Bestyrelsen blev genvalgt, og man lagde planer for sendemandsmødet og det kommende 60 års jubilæum. Læs mere herom andet steds i bladet.

NÆSTVED

Bohn-Jespersen fortæller, at afdelingen den 10. marts afholdt vinterfest i marinestuen med et halvt hundrede deltagere. Ved denne lejlighed overrakte formand Knud Jørgensen, Marineforeningens ærestegn til den afgåede formand Børge Larsen. Der blev iøvrigt talt og sunget, spist og danset. På programmet for april står en mandeaften i marinestuen og et besøg af adoptivskibet »Flora« .

Afdelingen gratulerer i anledning af fem kommende runde fødselsdage: 1. juni bådsmand W. Schalge, 50 år. 4. juni radioforhandler Albert Gahrn, 75 år. 29. juni frisørmester Knud E. Svendsen, 50 år. 7. juli tømrer Verner Andersen, 60 år. 2. august kolonnechef Knud Sørensen, 50 år.

ODENSE

Af et tilsendt udflugtsprogram fremgår, at afdelingens medlemmer med damer den 7. april var på bustur gennem de skønne sydfynske egne til sydspidsen af Langeland, hvor man blev vist rundt på fæstningsværkerne og derefter spiste i fortets cafeteria.

PADBORG-GRÅSTEN

Den ordinære generalforsamling fandt i år sted 13. marts på Fårhus Kro. Alle bestyrelsesvalg var genvalg. Formand Herluf Hansen oplyser, at han havde været nødt til at tage afstand fra meddelelsen i sidste nummer af »Under Dannebrog« om marinestuen i Gråsten. Der havde indsneget sig visse misforståelser, og sandheden er, at marinestuen på »Den gamle Kro« agtes opretholdt. Med hensyn til et mødested i Padborg-området holder man situationen flydende, indtil der har været ført nye forhandlinger med den nye ejer af »Padborghus«. Hotellet har været handlet et par gange i løbet af det sidste halve år, men den nuværende ejer vil efter alt at dømme drive hotellet videre på langt sigt. Derfor vil man forsøge at komme ind på hotellet igen, så afdelingen i givet fald kan holde sit 25 års jubilæum på det sted, hvor den blev stiftet 30. november 1949.

RANDERS

Ved den årlige generalforsamling, som blev afholdt 10. februar på hotel Westend, hvor afdelingens marinestue nu har fundet et passende nyt lokale, blev alle bestyrelsesmedlemmer genvalgt, og P. Schytte Hansen fortsætter som formand. Skyttelavets formand Palle Madsen fortalte om planerne i forbindelse med lavets 50 års jubilæum 22. august, og senere på aftenen (efter torsken) havde man en vellykket filmunderholdning.

Sekretær Ejnar Christensen oplyser, at afdelingen har mistet en god kammerat, maskinmester Vhorvald Schmidt, der gik bort den 11. februar.

På afdelingens program for eftersæsonen stod blandt andet en kombineret stiftelsesfest og fastelavnsfest den 10. maarts i marinestuen og en katteskydning den 16. marts i Dronningborghallen.

RINGKØBING

I sidste nummer af »Under Dannebrog« kunne hovedbestyrelsen oplyse, at Th. Skåning havde fået tildelt Marineforeningens hæderstegn i hånd. Her kommer supplerende oplysninger direkte fra K. Stræde Andersen i Ringkøbing:

10. marts fejrede man afdelingens 32 års stiftelsesfest på hotel Ringkøbing. Man startede med et rask lille pladespil, hvorefter skibsorkesteret spillede op til dans. Under festen tog den nye formand ordet for at hylde den afgåede skipper, som ved sidste generalforsamling havde ønsket at forlade kommandobroen på grund af svigtende stemme. Th. Skåning blev omtalt som initiativtageren til stiftelsen af afdelingen i 1941 sammen med fhv. glarmester Arne Jensen og stationsleder F. Husted. Gennem sine 32 år som formand havde han gjort et stort og uselvisk arbejde, som nu belønnedes med en sund og levedygtig afdeling med ca. 150 medlemmer og en god økonomisk ballast.

I forbindelse med festlighederne blev to nye medlemmer budt velkommen i afdelingen. Det oplyses desuden, at afdelingen kan gratulere til to runde fødselsdage: 3. april K. Bank Enevoldsen, Hvide Sande, 60 år. 25. april Harald Jepsen, Vester Tim, 70 år.

ROSKILDE (hyldest til en igangsætter)

Formand Flemming Petersen sender en hilsen fra Roskilde afdeling, som i anledning af Marineforeningens 60-årsdag ønsker at hylde en

af de gamle kammerater. I 1913 tog han et initiativ, der gjorde det muligt for orlogsgaster i hele landet at samles under tvangfri former i kammeratligt samvær.

Afdelingen fik for mange år siden tilsendt et brev, hvori pensioneret pakhusformand Frederik Christensen gav detaljeret oplysninger om Marineforeningens opståen for 60 år siden. Brevet var på 4 sider og skrevet med tuschpen i 1935. Her gengives nogle uddrag, idet vi samtidig henviser til artiklen »Sådan begyndte det« på side 5-6:

ROSKILDE - DECEMBER 1935

Efter fleres opfordring har jeg bestemt mig til at skrive om, hvorledes det gik til, at Marineforeningen blev stiftet. Disse oplysninger ønskes dog ikke offentliggjort, så længe jeg lever.

Jeg må gå tilbage til året 1912, da jeg fik den idé, at det kunne være interessant, om der kunne samles nogle af de 800 mænd, som den 14. april 1888 meldte sig på gamle »Dannebrog«.

I januar 1913 tog jeg ind på orlogsværftet og talte med chefen om min plan. Han var meget elskværdig og forstående og bad mig skrive et andragende om, hvad vi ville se og hvad vi ville have. Så skulle han nok give sin anbefaling.

Derefter gik jeg op på Ritzau's Bureau og var heldig at træffe nu afdøde direktør Gamst, der var min skibskammerat. Han lovede at sende det ud, så det kom i samtlige landets blade den næste dag. Derefter fik vi travlt med at besvare de mange forespørgsler, der strømmede ind. — Jeg besvarede selvfølgelig dem alle, og da vi nåede den 14. april, mødte ca. 75 af mændene, og vi havde en fornøjelig og billig eftermiddag. Vi besøgte Arsenal- og modelbygningen, »Olfert Fischers«, en undervandsbåd og kasernen, hvor vi drak kaffe af de gamle ølmugges. Så heldige var vi, at en af de faste kokke havde været med os i eskadren, og han serverede fløde til kaffen i form af Vestindisk rom. — Senere samledes vi i Witmachs lokaler på Gammel Holm for at indtage middagen.

Ved kaffen foreslog jeg så, at vi skulle danne en forening for gamle marinere. Dette modtoges med stort bifald, og en del af mændene henvendte sig straks til daværende kommandør Nyholm og opfordrede ham til at begynde at skrive love, hvilket han dog nægtede,

Afd. pakhusformand Frederik Christensen, en af Marineforeningens pionerer.

for, som han sagde: Når man lige har spist middag og kaffe med tilbehør, så kan man ikke skrive love, men I skal snart høre fra mig. Allerede få dage efter blev jeg tilsagt til møde hos kommandøren på Søkvæsthuset, og her traf jeg første gang sammen med grosserer Valdemar Schou, daværende premierløjtnant Herman Ewald, grosserer Georg Lohse, ingeniør Holger Tuxen og papirhandler K. L. E. Jensen. Som det nedsatte udvalgs formand valgtes ingeniør Tuxen. Det gik temmelig rask med møderne, hvor der blev gjort udkast til love osv., og allerede den 30. april stiftedes foreningen på hotel »Phoenix« ...

Der har været stilhed om Roskilde afdeling siden maj sidste år, men nu synes der pludselig at ske noget. På én gang indløb der tre numre af afdelingens lokale bulletin samt en række avisclip, hvoraf fremgår, at der væltes masser af kegler, og at der huseres en hel del i den hyggelige marinestue »Kahytten« på hotel Prindsen.

Ved generalforsamlingen 15. februar trådte tre bestyrelsesmedlemmer tilbage, deriblandt formand K. Eskildsen og næstformand E. Bertelsen. Den tidligere formand I. Strangholt fik af E. Bertelsen overrakt et erindringsbæger

og den afgående næstformand fik selv overrakt en smukt erindringsgave. Den meget velbesøgte generalforsamling valgte tre nye bestyrelsesmedlemmer, og på det følgende bestyrelsesmøde konstituerede denne sig med Flemming Petersen som formand.

Af andre nyheder kan nævnes, at man har vedtaget at nedskære bestyrelsesmedlemmernes antal fra syv til fem med to suppleanter. Desuden gør man nu en kraftanstrengelse for at sikre og lette indbetalingen af kontingent, som nu kan ske på girokort eller i en af Sparekassens afdelinger.

Man har indført åbent hus i marinestuen hver søndag formiddag — en ny måde at ryeste foreningens medlemmer sammen på. En af disse søndage er reserveret til rengøring og pudsning af marinestuens klenodier, og der lokkes med gratis sildebord til de fremmødte.

Iøvrigt er der særlig aktivitet i afdelingens kegleklub som har spilledage hver anden fredag. Sidste fredag i april holdes afslutningsfest, og allerede fredag den 4. maj starter man på en frisk med forårsfest.

SLAGELSE

Formand E. Thaarup oplyser, at afdelingen i februar mistede et af sine ældste medlemmer, autoforhandler Carl M. Jensen, som vil blive savnet af kammeraterne. Han havde været medlem lige siden afdelingens start i 1925.

Ved den ordinære generalforsamling den 1. marts viste optællingen, at man efter afgang af 7 og tilgang af 18 nye medlemmer nu kunne monstre 73 mand. Der har været mange arrangementer med god tilslutning, og man har nu selvstændige lokaler til marinestue i Løvegade 28. Her er 4 stuer og køkken, og man holder åbent hver torsdag aften samt lørdag formiddag.

SØLLERØD

»Vigtigste generalforsamling i mands minde« er overskriften på den indkaldelse, hvoraf redaktionen har fået tilsendt et eksemplar. Afdelingens ordinære generalforsamling blev afholdt 14. marts på Lollikhus, og her var fra bestyrelsen fremlagt et forslag til drøftelse: Skal afdelingen fortsat bestå, eller skal den nedlægges?

En sådan beslutning kræver naturligvis en ekstraordinær generalforsamling, men der foreligger endnu intet om, hvorvidt der er udsendt »indkaldelsesordre«.

THULE

Ved generalforsamling den 24. februar oplyste formand John Adelfred Jensen, at det nye år blev indviet med en tragisk meddelelse, idet en af kammeraterne, Knud Gjetting afgik ved døden 1. januar. Det blev desuden oplyst, at afdelingen den 15. december havde haft en vellykket kammeratskabsaften, og at man 13. januar havde haft yderligere en god sammenkomst, hvor man sluttede med en yderst spændende lodtrækning: Præmierne bestod i retten til at rydde op efter festen.

Iøvrigt oplyser sekretær Jørgen Chr. Rasmussen, at afdelingen den 11. marts havde arrangeret modtagelsen af chefen for Grønlands Kommando, kontreadmiral E. Franch Pedersen i den smukke marinestue.

VIBORG

Ved generalforsamlingen den 8. februar blev Vagn Christensen valgt som ny formand. Peter Vindum, som den 12. december fylder 80 år, er gået ned fra kommandobroen, men forbliver dog ombord som æresmedlem.

Sekretær Willy Andersen fortæller, at man den 3. marts havde en vellykket fastelavnsfest med deltagelse af damerne. På programmet står iøvrigt en fregatskydning den 2. juni. Man mødes ved Gammel Vagt som sædvanlig. Efter træfningen skal damerne hilse på den nye fregatkaptajn, og så skal der dances.

ÅLBORG

Sekretær Chr. Thomsen oplyser, at generalforsamlingen blev afholdt den 15. februar i marinestuen på hotel Kong Frederik. Alle valg var genvalg. Formand Eivind Samuelson oplyste på generalforsamlingen, at der var indledt et nært samarbejde med Marinehjemmeværnet. Man har allerede planlagt det første fælles arrangement i april.

Fra redaktionen

UNDER DANNEBROG NR. 2

Redaktionen og trykkeriet beklager bladets forsinkelse på grund af storstrejken.

UNDER DANNEBROG NR. 3

Stof som ønskes medtaget i næste nummer af bladet, skal være redaktionen i hænde senest 1. juli.

Ny maritim litteratur

Danmarks kapervæsen 1807-14

Er man en smule interesseret i dansk søhistorie, må man med glæde hilse den nye udgave af Kay Larsens bog, som udkom første gang i 1915, og som i mange år har været stærkt efterspurgt. Værdien af den nye udgave er endda forøget takket være supplement med et fartøjs- og personregister udarbejdet af Hanne Clausen. I bogens indledende afsnit fortælles om krigssituationen i almindelighed, om kaperiets forhold og om regler og forordninger. Derefter følger en omtale af alle kendte kaperudrustninger i alfabetisk orden efter skibsnavne og med oplysning om deres konkrete resultater. Til slut bringes et afsnit med mere detaljerede og ofte dramatiske beretninger. 228 s., ill., kr. 58,50, Rosenkilde & Bagger.

Rudkøbing-skibe

Emil Godtfredsen har gennem mange år samlet oplysninger om skibe hjemhørende i Rudkøbing og malket talrige kilder. Her bringes et stort antal »biografier« af skibe i alfabetisk orden efter skibsnavne og med angivelse af byggedata. Hvor det er muligt, bringes et resumé af skibets skæbne og der er ikke sparet på personnavne. Titlen dækker emnet og ikke mere, idet forfatteren har afstået fra at give et helhedsbillede af skibsfarten fra Rudkøbing. Til gengæld sluttet af med nogle kortfattede udpluk af den lokale dagspresse fra 1869 til 1924. 164 s., kr. 48,50. Udgivet af Rudkøbing Sømandsforenings Hjælpekasse.

Byg et flaskeskib

Per Christensen har udarbejdet en vejledning for begyndere i den vanskelige kunst at bygge et skib i en flaske. Forfatteren kan næppe være ekspert i sejlskibsteknik, men hvad der mangler i det sømandsmæssige, er halet hjem i det pædagogiske. Teksten er kortfattet og let fattelig, og den ledsages af store klare tegninger og fotos. Her vises, hvordan man bygger en sejlørende tomastet topsejlskontern ind i en flaske, og har man først lært dette, kan man selv arbejde videre på at perfektionere sig. 32 s., kr. 12,65. Forlaget Tommeliden.

Jane's Fighting Ships 1931

Foranlediget af den store efterspørgsel på de ældre udgaver af den navnkundige fjernkendingsbog for orlogsskibe er der hvert år bragt genoptryk af særligt interessante årgange. Til de udgaver, som der specielt har været bud efter, hører 1931, som blandt andet omtaler

en række skibe og skibstyper, der blev udviklet på grundlag af traktaterne efter første verdenskrig. 512 s., stort format., ill., £ 9,45. David & Charles, Newton Abbot.

Square Riggers, the Final Epoch

Et enestående resumé af de store fragtførende sejlskibes sidste krampetrækninger fra slutningen af 1. verdenskrig op til 1958 er skabt af Alex E. Hurst, en af Englands mest kendte sejlskibshistorikere. Rygraden i denne beretning er naturligvis transporterne af hvide fra Australien til Nordeuropa, men også de andre traditionelle fartområder, hvor en del sejlskibe overlevede, er behandlet. Storsejlere fra alle nationer er medtaget, dog med undtagelse af de egentlige skoleskibe. Af danske skibe omtales blandt andre de barskibe, som op til 1936 var beskæftiget i farten med farvetræ fra Vestindien til Frankrig. Et fornemt opslagsværk med over 250 illustrationer og gode indexer. 541 s., £ 8,80. Teredo Books, Sussex.

American Steel Navy

En beretning om den amerikanske flåde, fra man fik det første store skib i 1883 og op til 1908, da 16 store hvide amerikanske slagskibe sejlede jorden rundt og demonstrerede genopbygningen af Nordamerikas sømagt. I første afsnit introduceres skibene fra dampfregatter, monitorer og primitive torpedobåde til armerede krydsere og slagskibe. Andet afsnit fortæller om skibenes besætninger og om livet ombord i krig og fred. Hertil kommer en række tillæg, blandt andet med skibsprofiler. Iøvrigt er bogen overdådigt illustreret med spændende og gode fotos. 396 s., stort format, \$ 29,95. American Heritage Press, New York.

Fredriksvern - Et dansk-norsk flådeværft fra 1750

Der findes endnu håndgribelige minder om det galejværft, som Frederik V lod anlægge ved Oslofjorden i 1756 som en modvægt mod den svenske flådebase i Göteborg. Flådeværftet Fredriksvern ved Stavern er nedlagt, men endnu eksisterer de smukke fæstningsanlæg og mange af de oprindelige bygninger. Viggo Sten Møller har huseret på stedet og desuden studeret værftets historie i danske og norske arkiver. Resultatet vil man finde i denne bog, der er smukt illustreret, og hvor der også er husket en tegning af en galej. 86 s., ca. kr. 62,00. Forlaget Rhodos.

